

Naistevastane sooline vägivald – kogu Euroopa Liitu hõlmav uuring

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 21 kohaselt on keelatud igasugune diskrimineerimine, sealhulgas diskrimineerimine soo tõttu.

Poliitikataust

Nii Euroopa Parlamendi 26. novembril 2009 avaldatud resolutsioonis naistevastase vägivalda kaotamise kohta kui ka Euroopa Liidu Nõukogu 8. märtsil 2010 avaldatud järeldustes naistevastase vägivalda kaotamise kohta rõhutatakse, et puuduvad korrapärased ja võrreldavad andmed naistevastase vägivalda kohta Euroopa Liidus (EL). Kuigi paljudes ELi liikmesriikides on korraldatud vastavaid uuringuid, ei ole tulemused võrreldavad või on need juba aegunud.

Seepärast kutsuti Euroopa Parlamendi 25. novembril 2009 avaldatud resolutsioonis Stockholmi programmi kohta Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit (FRA) üles koguma ja avaldama „usaldusväärseid ja võrreldavaid statistilisi andmeid kõikide diskrimineerimise põhjuste kohta [...] tagamaks selliste põhjuste võrdse käsitlemise, sealhulgas koguda võrreldavaid andmeid naistevastase vägivalda kohta ELis.”

Sellised usaldusväärsed ja võrreldavad andmed aitavad hinnata probleemi ulatust ja leida sobivaid lahendusi.

Põhiküsimused

Naistevastane vägivald ELis

Naistevastane vägivald on jätkuvalt tõsine probleem kõikides ELi liikmesriikides. See kahjustab naiste põhiõigusi nagu inimväärikus, õiguskaitse kättesaadavus ja sooline võrdõiguslikkus. Naistevastane vägivald ei mõjuta üksnes ohvreid ja vägivaldaseid, kes otseselt konfliktis osalevad, vaid ka perekondi, kogukondi ja ühiskonda tervikuna.

Naiste ja meeste võrdõiguslikkus üks ELi peamisi põhimõtteid. See kajastub ka ELi aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas. Naistevastast vägivalda käsitletakse mitmes harta artiklis: inimväärikus (artikkel 1), õigus elule (artikkel 2) ja õigus isikupuutumatusse (artikkel 3), piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld (artikkel 4), õigus vabadusele ja turvalisusele (artikkel 6) ning diskrimineerimiskeeld (artikkel 21). Ka oma 21. septembril 2010 avaldatud raportis „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015” kinnitab Euroopa Komisjon veel kord ELi kavatsust võidelda soolise vägivalda vastu.

FRA uuring naistevastase vägivalda kohta

Ajavahemikul 2011–2012 teostab FRA kogu ELi hõlmava uuringu naistevastase vägivalda kohta. Tegemist on esimese sellelaadse uuringuga, mille käigus valitakse juhuvaliku alusel ja küsitletakse 40 000 naist kõigis ELi 27 liikmesriigis ja Horvaatias. Uuring aitab koguda usaldusväärseid ja võrreldavaid andmeid, mis on vajalikud teadliku ja suunatud poliitika kujundamiseks sellise vägivalda vastu võitlemiseks.

Uuringul on järgmised eesmärgid:

- esitada tõendusmaterjale sellistele peamistele sidusrühmadele nagu poliitikakujundajad, praktikud ja valitsusvälised organisatsioonid, kes vajavad neid naistevastase vägivalda vastu võitlemise poliitika ja meetmete väljatöötamiseks;
- teha esmakordselt kättesaadavaks kogu ELi hõlmavad võrreldavad andmed naiste kogetud füüsilise, seksuaalse ja psühholoogilise vägivalda ning ahistamise ulatuse ja laadi kohta, kaasa arvatud selle kohta, kas nad on kogetud teatanud ja kuidas on reageeritud sellele, et nad vägivaldast teatasid;
- aidata koguda andmeid selliste indikaatorite väljatöötamiseks, mida kasutatakse naistevastase vägivalda ja sellele reageerimise jälgimiseks.

Naistevastase vägivalla hindamine

Uuringu eesmärk on koguda naiste igapäevaseid kokkupuuteid vägivallaga, sealhulgas **füüsilise, seksuaalse ja psühholoogilise vägivallaga**, ahistamise ja jälitamisega nende praeguste ja endiste partnerite või mitte partneritest isikute poolt viimase 12 kuu jooksul ja alates 15 eluaastast. Samuti püütakse uuringu abil hinnata **kokkupuudet vägivallaga enne 15 eluaastat**, et saada põhjalikku ülevaadet sellest, mida naised on oma elu jooksul kogenud.

Uuringus vaadeldakse kokkupuudet vägivallaga erinevates keskkondades nagu kodus või töökohas, samuti vägivalla-/ahistamisjuhtumeid, mis pandi toime kasutades kaasaegseid kommunikatsioonitehnoloogiaid nagu tekstisõnumeid või internetipõhiseid sotsiaalvõrgustikke. Uuring sisaldab ka küsimusi vägivalla sageduse ja raskusastme, vägivalla füüsiliste, emotsionaalsete ja psühholoogiliste tagajärgede, tervishoiu- ja muude teenuste kasutamise ning rahulolu kohta osutatud teenustega; samuti uuritakse naiste kogemusi seoses poliitsetse pöördumise ja turvatundega.

Metoodika

FRA uuring naistevastase vägivalla kohta on ulatuslik kvantitatiivsete andmete kogumine, mis põhineb üksikasjalikul küsimustikul. Uuringu käigus toimuvad standardiseeritud individuaalintervjuud igas riigisjuhuvaliku alusel leitud 1 500 naisega, seega küsitletakse kokku **40 000 naist** kogu ELis. Uuring tagab esinduslikud andmed naistevastase vägivalla kohta ELis ja selle liikmesriikides.

Kuna naistevastasel vägivallal on mitmesuguseid vorme ja igal konkreetsetel uurimismeetodil on ka teatud puudused, on oluline teadvustada, et ühe uuringuga ei ole võimalik hinnata siiski kõiki naistevastase vägivalla vorme. Näiteks suhteliselt harva esinevad või konkreetseid rahvastiku allrühmi mõjutavad vägivallavormid – nagu naiste ja lastega kaubitsemine või naiste suguelundite moonutamine – ei kajastu sellise juhuslikult tehtud valiku puhul piisavalt.

Täiemahulise uuringu ettevalmistamine

Alates 2010. aastast on FRA konsulteerinud sidusrühmade ja ekspertidega, et töötada välja naistevastase vägivalla uuringu projekt, keskendudes uuringu ulatusele ja eesmärkidele, ELi ja liikmesriikide poliitikakujundajate vajadustele ning uuringumeetodite tehnilistele aspektidele.

Ajavahemikul 2010–2011 korraldas FRA naistevastase vägivalla eeluuringu kuues ELi liikmesriigis: Hispaanias, Itaalias, Poolas, Saksamaal, Soomes ja Ungaris. Eeluuringu eesmärk oli aidata FRA-l uuringu jaoks välja töötada sellised küsimused, mis annaksid võrreldavaid tulemusi naiste kogetud vägivalla kohta ELis. Eeluuringu käigus uuriti näiteks seda, kuidas naised mõistavad uuringus kasutatavaid põhimõisteid: kodus ja töökohal ning uues ümbruskonnas nagu internetipõhistes sotsiaalvõrgustikes kogetud füüsilise, seksuaalne ja psühholoogiline vägivald.

Tõendusmaterjalil põhinevad soovitus

Väljundid

Uuringu tulemused avalikustatakse 2013. aastal ning need on sisendiks ELi tasandil toimuvatele aruteludele, mis käsitlevad naistevastase vägivalla vastu võitlemist, näiteks uute õigusaktide, kehtivate õigusaktide ühtlustamise või ELi kodanike teadlikkuse suurendamise programmide kaudu. Iga liikmesriigi jaoks pakuvad uuringu tulemused informatsiooni, mida vajavad oma töös politsei, tervishoiu- ja sotsiaaltöötajad ning kodanikuühiskonna organisatsioonid, aidates seeläbi ressursse paremini jagada ja vastavaid teenuseid parandada. Näiteks võib vägivallajuhtude hinnanguline arv, ohvrite vajadused ja nende hinnang saadud abi kvaliteedile viidata sellele, et ohvrite toetamise teenuste jaoks valitsuse ja valitsusvälisel tasandil kättesaadavaid vahendeid tuleks ümber hinnata.

Lisateave:

Lisateavet FRA kohta leiate meie kodulehelt aadressil: <http://fra.europa.eu>,

ning naistevastase vägivalla uuringu kohta leiate lisateavet aadressil: http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/projects/proj_eu_survey_vaw_en.htm.

Täiendavate küsimuste korral kirjutage palun aadressil: information@fra.europa.eu.